

Weronika Antczak

III LO im. św. Jana Kantego w Poznaniu

klasa 2a

Gdyby nie było książek to...

Na przestrzeni wieków obserwujemy ogromny wpływ literatury na kształtowanie wszelkich dziedzin życia. Formuje światopogląd, wywiera znaczącą influencję na sztukę, wywołuje określone emocje i przemyślenia, jest przedmiotem wielopłaszczyznowym. Powszechnie znane jest powiedzenie: "Książka to najlepszy przyjaciel człowieka". Najważniejsze dzieła poszczególnych epok nie tylko wpłynęły na filozofię i politykę, lecz uczestniczyły także w procesie formowania świata wartości. Książki można uznać za jeden z najważniejszych wytworów cywilizacji. Wynalezienie pisma umożliwiło człowiekowi przekazywanie wiedzy, uczuć, myśli, pozwala na utrwalanie ważnych doświadczeń. Książki mają również działanie terapeutyczne, gdyż skłaniają do introspekcji i refleksji nad egzystencją. Wyobrażenie świata bez książek nie jest trudne. Jak by wyglądało wtedy życie? Nad tym pytaniem zastanawiało się i zastanawia wielu humanistów, filozofów, ale także każdy z nas. Wystarczy wyobrazić sobie ludzi, którzy nie poszukują prawdy, nie dążą do zmian oraz są zamknięci na rozwój i nowatorskie rozwiązania. Tacy ludzie uciekają od refleksji. Jakikolwiek rozwój staje się niemożliwy. Nauka utraciłaby swoją wartość, przestałaby służyć wyższemu celom. Czytając, zyskujemy nową wiedzę. Książka wyzwala w czytelniku pewne emocje, zmusza do głębszych rozważań, dzięki literaturze życie zyskuje pełniejszy wymiar. Dla niektórych książka może okazać się "światłem życia". Pochłaniając literaturę, mocniej przeżywamy rzeczywistość, doświadczając wrażeń estetycznych, etycznych i egzystencjalnych. Budzi się wyobraźnia, sumienie, kształtują się poglądy. Książki posiadają liczne walory poznawcze, są źródłem wiedzy o otaczającym nas świecie, o teraźniejszości i przeszłości. Poszukując informacji, czerpiemy wiedzę z literatury. Nie jest tajemnicą, że najlepsze chwile można spędzać, czytając. Sięgając po "lżejsze" teksty, odprężymy się, oderywamy od trosk i monotonii życia codziennego, a także dostarczamy sobie rozrywki o charakterze edukacyjnym. Poprzez wczuwanie się w akcję, wraz z bohaterami przeżywamy liczne przygody. Przenosimy się w świat dobra, miłości, radości. Szczególnie podatni na działanie książek są najmłodszy odbiorcy – dzieci. Od wczesnych lat chłoną wszelkie walory wychowawcze, poznają świat, uczą się, kształtują swój świat wartości. Współcześnie, mając dostęp do wszelkich mediów, takich jak telewizja czy Internet, dzieci wciąż sięgają po książkę, poszukując w niej pięknego świata wyobraźni, nieodzownego w życiu każdego dziecka. Czytanie jest dla dziecka przede wszystkim źródłem przyjemności i formą rozrywki. W szczególności taki wpływ posiada baśń, której fabuła jest pozbawiona nagłych zwrotów akcji. Kontakt z książką stymuluje strefę zmysłową. W momencie czytania świat wywołany tekstem wznosi nas ponad rzeczywistość. Atrakcyjna lektura silnie uderza i kształtuje odbiorcę, a wiedza powiązana z osobistymi doświadczeniami łatwiej zapisuje się w pamięci i na dłużej w niej pozostaje. Książka jest wielką skarbnicą wzorców postaw i zachowań, zaznacza wyraźną granicę między dobrem a złem. Z tego względu tak wielką wagę przywiązuje się w szkołach do znajomości lektur w wieku rozwojowym dziecka. Czytając wzbogacamy swoje słownictwo, uczymy gramatyki i ortografii, kształtujemy pamięć wzrokową. Miłośnicy książek posiadają szerszy zasób słownictwa.

Badania potwierdzają również, że osoby często czytające zyskują na inteligencji, w przeciwieństwie do tych, którzy omijają książki "szerokim łukiem". Przeczytana książka może również umocnić więź człowieka z ojczyzną. Taki wpływ posiadała szczególnie literatura romantyczna. W tej epoce pisarze tworzyli ku pokrzepieniu serc rodaków. Do dziś w sercach Polaków drzemie sentyment do czasów romantyzmu. Szczególnie wyróżniali się wtedy dwaj niezwykle utalentowani wieszczowie: Adam Mickiewicz i Juliusz Słowacki. Romantyzm zawsze będzie żywy w literaturze i życiu. Prawdziwy patriota nigdy nie wyprze się ojczystego kraju i nie przestanie zabiegać o jego dobro oraz przyszłość. Przykładem takiego oddziaływania lektury jest historia Skawińskiego z „Latarnika” Henryka Sienkiewicza. Bohater noweli prowadził tułaczę życie, przez długi czas przebywał na obczyźnie. Ciągła tułaczka zatarła w nim wspomnienia związane z ojczyzną. Przybywając do Aspinwall, podjął pracę latarnika, która miała przynieść mu wytchnienie po ciężkiej tułaczce i wyczekiwany spokój. Pewnego dnia otrzymał paczkę pełną książek, w tym „Pana Tadeusza”. Poemat obudził w nim tęsknotę i miłość do ojczyzny. Zaczytał się w dziele Adama Mickiewicza. Lektura pozwoliła mu na introspekcję, powrót do ukochanego kraju, przywołała wspomnienia domu rodzinnego.

Przeżycia związane z czytaniem niewątpliwie połączyć można z badaniami prowadzonymi na temat aktywności mózgu - podczas czytania od samego początku mózg żywi się tymi informacjami, wpływając na to, jak człowiek zachowa się w przyszłości. Poprzez liczne konotacje wszelkich części mózgu zachodzą w nim niewiarygodne zmiany fizjologiczne. Zatracając się w literaturze, silnie stymulujemy lewą korę skroniową oraz część centralną. Obszar ten odpowiedzialny jest za przetwarzanie oraz rozumienie komunikatów językowych, natomiast bruzda centralna odpowiada za doznania dotykowe i następuje wtedy zjawisko "uziemionego poznania". Naukowcy twierdzą, iż poprzez czytanie przenosimy się do ciała bohatera. Zmiany takie trwają przez kilka dni a ulubiona książka danej osoby może mieć znacznie większy i długotrwały wpływ biologiczny na jego mózg. Osoby lubujące się w beletrystyce w przyszłości stają się bardziej empatyczne, zwracają większą uwagę na ludzi, natomiast dzieci czytające od najmłodszych lat - w przyszłości są w stanie wyciągać trafniejsze wnioski z sytuacji, które obserwują. Trudności codziennej egzystencji, choroby oraz stres sprawiają, że coraz więcej osób potrzebuje wsparcia psychicznego. Coraz częściej ukojenie przynosi biblioterapia. Książki można podzielić na trzy typy. Literatura uspokajająca, do której zalicza się wszelkie książki przygodowe, fantasy oraz literaturę humorystyczną, cieszy się wysoką popularnością wśród młodzieży. Materiałem pobudzającym są książki o tematyce trudniejszej, wojennej, podróżniczej, jak i popularnonaukowej. W skład utworów uspokajających wchodzi powieści biograficzne, romantyczne, obyczajowe, socjologiczne i psychologiczne.

„Wszystkie książki mówią – każda niesie jakąś wiadomość, którą chce podać w najdalsze pokolenia”. Wedle myśli Jana Parandowskiego literatura stanowi ważny element życia każdego człowieka. Jest bardzo istotną gałęzią sztuki, porusza wszelkie możliwe ludzkie rozterki. Niejednokrotnie dzięki przeczytanej książce uzyskaliśmy odpowiedzi na nurtujące nas pytania. Literatura odgrywa znaczącą rolę w formowaniu naszego światopoglądu. Staje się źródłem wzorów i wartości. Książki przekazują prawdę o świecie i ludziach. Najważniejsze dzieła przekazywane są z pokolenia na pokolenie. Czytane książki powodują wzruszenie, skłaniają do refleksji nad życiem, często

pobudzając do działania. Czerpiemy z nich niewiarygodną wiedzę. Celem książki jest przekazanie pewnej wiadomości, która w odbiorze jest subiektywna, każdy z nas wydobywa z niej osobiste wnioski oraz przemyślenia. Bez książek świat stałby się ubogi i nudny, gdyż stanowią one inspirację do wielu form rozrywki i sztuki. Na podstawie literatury powstają wybitne filmy, seriale oraz sztuki teatralne. Malarze od lat inspirowani dziełami wybitnych pisarzy, przenosząc świat książki na płaszczyznę papieru bądź płótna. Nauka byłaby wręcz niemożliwa, bez podręczników nie zdołalibyśmy czerpać wiedzy poza obrębem szkoły. Wiedza osoby, która nie ma pojęcia o książkach, byłaby ograniczona. Przestałby istnieć dział humanistyki, co ogromnie ograniczyłoby funkcjonowanie pozostałych dziedzin nauki, o ile by przetrwały. Jako osoba spędzająca wiele czasu na czytaniu nie wyobrażam sobie życia bez książek. Zmusiłoby to nas do ponownej nauki życia, byłibyśmy cofnięci o wiele wieków, epok. Funkcjonowanie w świecie bez nadziei, marzeń, wyobraźni, nauki jest dla mnie niewyobrażalne. Emocjonalnie martwe społeczeństwo, które przyjmuje wszystko bez zastanowienia, bezemocjonalni i niewrażliwi ludzie – może takimi bylibyśmy bez książek..? Uważam, że książki odgrywają zbyt ważną rolę, aby mogły po prostu zniknąć.

Weronika Antczak

Bibliografia:

<http://piekarska.blog.pl/?p=135289>
<http://www.blog.tolle.pl/dlaczego-warto-czytac/>
<http://www.racjonalista.pl/index.php/s,38/d,12/t,39056>
<http://zwierciadlo.pl/tag/jak-czytanie-wplywa-na-mozg>